

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 20. velikega travna 1865.

List 15.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

15. Lateran. Cerkev sv. Križa v Jeruzalemu.

Ker je lateranska bazilika poglavitna cerkev kersanstva, je tudi njen kapitel nad vse druge povišan. Zavaljo take imenitosti so si celó mogočni deželški oblastniki želeli imeti mesto med lateranskimi kanoniki. Takó se znajde v kapitelskem koru nasproti papeževemu sedežu sedež za francoskega vladarja, kateri se prišteva lateranskim kanonikom. Kralj Henrik IV je po svojem spreobrnjenju k katoliški veri lateranskemu kapitelu v dar podelil vsakoletne prihodke Klariške opatiije v Aginski škofii. V znamenje hvaležnosti kapitel rojstni dan svojega svetlega souda obhaja s slovesnim duhovnim opravilom, kakor se je ravno pretečenega 20. aprila godilo vpríčo francoskega poslanca.

V zakladnici lateranske bazilike se kaže miza, na kateri je Jezus postavil zakrament svojega presvetege rešnjega telesa in svoje rešnje kervi, kos škerlatnega plajša, s katerim so ga bili vojaki ogernili, kosček gobe, katero so mu podali z žolcem in jesihom napojeno, kupica, v kateri so bili neverneži svetemu evangelistu in aposteljnu Janezu strup podali, kosček njegove suknje in verige, s katero obtežan je bil iz Efeza v Rim peljan, čudežna glava sv. mladenca in spríčevavca Pankracija, in še marsiktera druga svetinja, priljubljena katoliškemu sercu.

Ker so bile pod cesarjem Konstantinom Velikim vse predpravice škofijske cerkve od svete Pudencijane na lateransko baziliko prenesene, je prvi kersanski cesar zraven nje dal zidati tudi kerstno kopel; ima skorej velikost kake srednje cerkve. V sredi je obširen voden kotel; toda bogastvo zlatá in srebra, s katerim ga je gorečnost Konstantinova prepregla, so že davno divjaške ljudstve odnesle. Papeži so dali v poznejših dobah stene z izvrstnimi deli slikarske umetnije vredno olepšati. Na levi strani kerstnega vodnjaka se dojde skoz bronaste vrata v kapelo sv. Janeza Kerstnika, katero krasijo prelepe mozaične slike. Pod kapelinim altarjem so spravljene koščice raznih Jezusovih pričevavcev. Bodisi zavaljo teh imenitnih prebivavcev, ali zavaljo sv. Janeza, kterega je zlobna strast Herodiade umorila, v to kapelo je ženskam stopiti prepovedano. Ker je kerstna kopel tako rekoč bistven del papeževe škofijske cerkve in je bila posvečena svetemu Janezu Kerstniku, se lateranska bazilika tudi cerkev svetega Janeza v Lateranu imenuje.

Tik lateranske bazilike se razprostira lateranska palača, sozidana v sedanji obliki po povelju Siksta V. V njej so skoz več stoletij papeži stanovali, zdaj pa je tu ustanovljen slavljeni muzej, v katerem so pod Gregorijem XVI razstavili mnogoverstne starine podobarske umetnije in zanimive oljuate slike italijanskih umetnikov.

Na obširni prostorii pred cerkvijo popotnik stermé gleda devetindevedeset čevljev visoki obelisk, kterega sta Konstantin in njegov sin Konstant pripeljala iz Egipta. Divjaški sovražniki so ga bili poderli in zlomili; še le pogumni Sikst V ga je otel iz nakopičenih razvalin, ukazal sostaviti in povišati na zdanjem častitem mestu.

Na severnem kraju lateranskega terga je glasoviti *triclínium*, to je, obednica, katero je dal narediti papež Leon III in olepsati s slikami, ktere tujei še zdaj občudujejo. V svoji palači so papeži imeli več takih obednic; služile so takó imenovanim obedom ljubezni (*agapae*), ktere so papeži delj časa v resnobnem in treznem duhu obhajali ohranovaje z njimi spomin na prvo cvetje kersanske bratovske ljubezni.

Zraven obednice so svete stopnice (*Scala santa*), namreč tiste stopnice, po kterih je mogel naš Gospod Jezus iti na visoko plan, s ktere ga je Pilat razdivjanemu ljudstvu pokazal rekoč: „Glejte, človek!“ Te stopnice, kdaj oblivane z Jezusovo presveto kervjo, štejejo osemindvajset stopenj iz belega marmorja; vsak pobožen romar jih na kolenih premeri. Na verhu je kapela, ki se zove presvetišče — *Sancta Sanctorum* — zavaljo mnogih častitljivih svetinj, ki se tu hranujejo. Nazaj se zamore iti po dvojnih stopnicah, ki so na levi in desni svetih stopnic napravljene. Vsa ta vravnava je plod verle delavnosti Siksta V. Bodite mi tudi iz daljne domovine mnogokrat pozdravljene, svete stopnice!

Pred nekaj leti sta tu memo šla dva tujca iz Francoskega, eden kristjan (*Bussiéres*), drugi Izraelec. Kristjan se memo gredé odkrije, rekoč: „Bodite pozdravljene, svete stopnice!“ Izraelec se mu na to glasno in zasramljivo posmeja. „Nikar se ne smejajte,“ mu pravi kristjan, „kmalo pojedete po njih na kolenih.“ Prerokba se je spolnila; Alfonz Ratisbonne, — tako je bilo Izraelcu imé, — jih je čez nekaj dni na kolenih počastoval in s solzami hvaležnosti za gnado kersanstva rosil.

Ne deleč od lateranske bazilike, v znožju eskvilinskega griča, tik mestnega obzidja, na samotnem kraju, je cerkev sv. Križa v Jeruzalemu. Oskerbujejo jo zdaj dominikani. Začetek te cerkve sega v čase cesarovanja Konstantina Velikega. Ko je v znamenju Zveličarjevega križa zmagal Maksencija, je hotel temu odrešivnemu znamenju vso mogočo čast skazati. Njegova mati Helena se je torej podala v Jeruzalem, da bi ondi našla pravi križ Gospodov. Ko ga ji je Bog dal najti, je en del presvetege lesa in še druge dragocene svetinje prinesla v Rim. Preddragi zaklad je želel cesar na spodobnem mestu hraniti, tedaj je na svoje stroške dal zidati cerkev, katero je posvetil sv. papež Silvester. V spomin sv. Helene, Konstantinove matere, se je bazilika Helenina, po Sesorijanovem poslopju pa, na čigar mestu je bila postavljena, Sesorijanova imenovala. Zdaj se navadno zove cerkev

„sv. Križa v Jeruzalemu.“ Razun velikega kosa Kristusovega križa je namreč sv. Helena iz Jeruzalema v Rim prinesla precej persti s Kalvarije, kdaj napojene z Jezusovo rešeno kervjo. Spravila jo je v kapelo, kjer so bile tudi hranjene druge svetinje; odtod se je ta kapela in poleg cela cerkev imenovala po mestu Jeruzalemu.

Pod veliko cerkvijo je kapela, posvečena sveti cesarici Heleni. V njej se hrani znamenit kos presvetega križa, dva terna s Kristusove ternjeve krone, en žebelj, s katerim je bil Zveličar na križ pribit, en konec vervi, s katero je bil o bičanju na marmorni steber privezan, in nekoliko gobe, katero so mu bili z žolcem napojeno podali. Razun naštetih predragih svetinj se tu znajde še drugi zlahten zaklad, namreč desčica, na kateri so vrezane in z rudečo barvo zalite besede: „*Hiesus Judaeorum Nazarenus rex*“ — „Jezus Nazareški kralj Judov.“ Le pri besedi „*Judaeorum*“, dveh poslednjih črk manjka, ker je zjedljivost časa jih zglodala. Novozidano cerkev sv. Križa je bil cesar Konstantin Veliki z neizrekljivim bogastvom v zlatu, srebru in žlahnih kamnih okinčal; en altar je bil iz čistega 250 liber težkega zlata. Pa vse te dragine so že davno zginile, zloba roparskih divjaških ljudstev jih je uplenila. V teku dolgih stoletij je bila cerkev večkrat popravljena in prenačena. Posebne zasluge za njeno preuredbo in lepšavo si je v petnajstem stoletju pridobil kardinal Peter Mendoza, titular sv. Križa. Ravno njegovi delavci so l. 1492 o ometanju sred cerkve na verhu oboka zadeli na neko votlino in v njej zasledili dve pedi dolgo svinčeno skrinjico, terdó zaperto, z marmorno ploščico pokrito, na kateri so bile vpisane besede: „*Hic est titulus verae crucis*“ — „To je napis pravega križa.“ V skrinjici je bila zares za ped dolga desčica z gorej omenjenim napisom, na eni strani malo zjedena. Niso dvomili, da jo je sv. Helena na tem visokem kraju dala hraniti. Ko se je ta najdba razglasila po mestu, je vse vrelo k sv. Križu. Tudi papež Inocenci je prišel tje in zapovedal, naj se desčica zopet nazaj v skrinjico položi in le o velikem godu častite bazilike na velikem altarju pod oknom v počesevanje izpostavlja. — Pod cerkvenim tlakom, popravljenim po povelju Evgenija IV., je tudi vloženo mnogo kamnov, ki so bili prineseni s Kalvarije. — Presveti ostanki, katerim nar večja čast dojde po kralju marternikov, so v častitljivem svetišču obdajani s košicami brezštevlnih vitezo, ki so se svojemu poveljniku poenačili s prelivanjem svoje kervi. Svetost kraja, na katerem tu romar stoji, vse čutje, vso dušo globoko prevzame, dasiravno moje oči niso bile tako srečne, da bi bile vidile nar svetelši zaklad. Dominikani, varhi te cerkve, ga niso mogli odpreti, ker so ključi do njega hranjeni pri kardinalu D' Andrea, titularju sv. Križa, in se le na posebno prošnjo izročujejo, katero na dotičnem mestu izreči pozneje nisem imel prilike. Stokrat in stokrat pa sem pozdravljaj v svojem srcu priljubljeno šrambo, ki varuje sveti les, na katerem je Jezus tudi záme rešeno kri prelivaj.

Pogovor od posta.

(Dalje.)

Vradnik. Le kaj malega tedaj menite, da bi to bilo, kar nam cerkev zastra postaja veli; meni saj se ne zdi tako. Naj bi bilo že kakih pet ali bodi si tudi deset postnih dni v letu, bi se že toliko ne ustavljal, toda tu ste jih celo dolgo versto naštel, da je vse v resnici komaj zapomniti mogoče.

Kupec. Tu imate prav, gospod, tudi jest terdim, da je vsem tem raznoverstnim postom zadostiti za pošteni in zdravi želodec prevelika in pretežavna naloga, prederzno se tudi še dvomiti, da bi bil dobiček v primeri s težavo, ki nam jo cerkev s postno zapovedjo nalaga.

Kat. duhoven. Spoznati je, gospod, da ste tergovec, ker reč kar urno cenite po dobičku in obrestih, ki

bi vam jih donašati imela, ravna je morebiti po znanem in mnogim priljubljenem vodilu: „*Was krieg' ich dafür*.“ — Žvenkljajočega dobička nam post res ne donaja, in ako bi ga, in bi post, kakor n. pr. obligacije, denarno veljavno imel, o kako urno, z veseljem in brez mermiranja bi se ga ravno tisti poprijeli, ki zdaj naj bolj zoper postno zapoved vpijejo in jo neprenesljivi jarem imenujejo! Takim se ne zdi preveč in pretežavno celih 365 dni v letu za minljivo blago, premoženje in čast se truditi in ubijati, pogosto v stiskah in skrbéh živeti, ki jim jed in spanje pristudujejo; le ako velja cerkvi pokornim biti, za dušni prid kaj storiti, le to bi bilo odveč in nepotrebno! Kolika zmota in duhovna mlačnost! Da je post za vsacega bolj ali manj težaven in zoperen, to vam rad poterdim, sicer bi tudi post ne bil; saj je tudi telesno zdravilo večidel neprijetno in grenko, in vender ga radi uživajo, ako velja telesno ozdraveti; kako da bi se branili le dušnega zdravila, ki smo ga vsi brez izjeme jako potrebni? Kajti vsem je hudo in grešno poželenje prirojeno, in vedno smo vsi v nevarnosti pasti in grešiti, zakaj, „kdor stoji, pravi apostel naj gleda, da ne pade“ (1 Kor. 10, 12). Namesto tedaj zoper post mermirati in postni zapovedi lahkomisljeno se ustavljati, bi mogli, ako nam je naše zveličanje kaj mar, velikeveč cerkvi za njeno materno skerb hvaležni biti, da je postno zapoved tako modro vravnala, da nas pogosto med letom v lastnem premagovanju vadi in nam podaja krepko in skušeno orožje v roko, da bi premnogim sovražnikom našega zveličanja zdatno v bran postaviti se mogli.

Cerkve s postom gotovo nikogar ne želi terpinčiti ali mu neprenesljiv jarem nakladati, temuč ona post zapoveduje ne zahteva in ne želi družega, kakor to, da bi verni, ravnali po Jezusovem nauku: „Kdor hoče moj učencec biti, naj samega sebe zataji“ (Mat. 16, 24.), ter se zvesto poprijemali tega po obilnih skušnjah vselej poterjenega sredka, in bi ložej premogli grešno nagnjenje krotiti, slabost in poželjivost mesa devati pod pokoršino duha, za storjene grehe se pokoriti in prihodnjih tem ložej se varovati, bolj in bolj v dobrem se vtrditi in tako vredno skrbeti za svoje zveličanje.

To, lejte! je splošnji namen vsacega posta. Zraven tega pa ima Cerkev še pri vsakterem postu svoje posebne blage namene.

Zapoveduje nam n. pr. se o petkih mesnih jedi zderžati, hoče da naj to spolnujemo v hvaležni spomin Kristusovega britkega terpljenja in smerti, ki jo je ta dan prestal iz ljubezni do nas in za naše odrešenje, in želi da bi se s tem malim premagovanjem saj nekoliko vdeležili Njegovega tolikega terpljenja in se pokorili za grehe, zavoljo katerih je On toliko prestal.

S postom v preddnevih nekterih praznikov pa se nam je pripravne storiti za vredno premišljevanje in obhajanje imenitnih skrivnost, v katerih spomin je cerkev te praznike postavila.

S kvaternim postom je sklenjen namen, da naj bi verni po zgledu apostelnov in prvih kristjanov vsak letni čas pričeli v spokornem duhu, za storjene grehe se pokorili in hvalili Boga za dobrote, ki nam jih deli v vsakem letnem času. Navada je tudi, da v enem teh kvaternih tednov škofje mašnike posvečujejo, in cerkev želi, da bi verni s postom in gorečo molitvijo Boga prosili, naj jim dá dobrih in vnetih duhovnih pastirjev.

V adventu naj bi s postom, molitvijo in tihim, treznim življenjem pričeli novo cerkveno leto, in se k temu ne samo vredno pripravljali na veseli praznik Kristusovega rojstva, temuč tudi v spominu na Njegov drugi prihod ob sodnjem dnevu s strahom in trepetom delali za svoje zveličanje. Ogledovali naj bi se na sv. Janeza Kerstnika, Odrešenikovega napovedovavca, ki se je ostro postil v puščavi, in vedno v spominu naj bi imeli njegove resne besede: „Storite vreden sad pokore, zakaj sekira je že drevesom

na korenino nastavljena, in vsako drevo, katero ne obrodi dobrega sadu, bo posekano in v ogenj verženo." (Mat 3, 8. 10.) Nekdaj je cerkev tudi kristjanom zapovedovala ravno tako kakor za veliko noč, da naj v tem času prejmejo zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa, in želi tudi zdaj, da naj vsi spoved in sv. obhajilo opravijo.

Naj imenitnejši in poglavitni post v kat. cerkvi pa je štiridesetdanski post. Ravno v tem času obhaja cerkev spomin naj imenitnejših skrivnost naše sv. vere, spomin namreč britkega terpljenja, smerti in častitljivega vstajenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Spodobi se tedaj in je vernih dolžnost, pravi sv. papež Leon (Serm. 10. de Quadr.), da se ne samo z molitvijo in milošnjo, ampak tudi z daljim postom pripravni in vredni storijo, te naj večji skrivnosti premišljevali in vredno njih spomin obhajati. Cerkev tudi vsem vernim velevala, da naj v tem času spoved in sv. obhajilo vredno opravijo; želi, da naj bi se z ostrim postom pokorili za svoje grehe, hudo poželenje in grešne strasti premagovali in krotili, v tihi samoti, odločeni od posvetnega šuma in veselja, svoj dušni stan pregledali in se tako spodobno in vredno pripravili na prejeto teh ss. zakramentov. Ob enem naj bi verni v tem času posnemali izgled svojega Zveličarja, ki se je tudi 40 dni postil in tako tudi saj desetino svojega življenja Bogu darovali; zakaj „40danski post,“ pravi sv. papež Gregorij (Hom. 16 in Evang.), je deseti del vsih dni celega leta; naj bi tedaj kristjani saj s to desetino ostrega posta se pokorili za grehe, s katerimi so skozi celo leto Boga žalili.“

Iz teh blagih vzrokov in namenov, lejte, je cerkev razne poste postavila in zapovedala. Za tega del pa je bila tudi postna zapoved v katoliški cerkvi zmiraj v naj večji časti in veljavi, zlasti pa 40danski post, in kristjani prvih časov in do enajstega stoletja so ta post, kakor sem že opomnil, obhajali s toliko čudapolno gorečnostjo, pokoršino in oštrostjo, da je sedanja postna zapoved v primeri z nekdanjo oštrostjo v resnici prava mervica imenovati. Zakaj samo 40 dni se postiti, se prvim kristjanom večidel ni zdelo zadosti, temuč pričeli so svoj ostri post že 70 dni pred Veliko nočjo, od koder ima tudi nedelja septvagezima svoje ime, in celi ta čas se niso le samo mesa in mesnih jedi in vina zderžali, ampak tudi vsega, kar je z mesom v dotiki, n. pr. jaje, mleka, masla itd. Skoraj sploh brez vse izjeme, bodi si imenitni, bogati ali revni in priprosti, se ves dan niso otešali, užili so še le po solnčnem zahodu svoje borno kosilce, kruh, sočivje, sadje. Ob enem so se skerbno ogibali vsega posvetnega šuma in tudi pripušenihi nedolžnih veselja; v tihi samoti, v pobožnem premišljevanju, v molitvi, v dobrih delih in zvestem spolnovanju svojih dolžnost so Bogu služili. In tako ni bilo samo v prvih časih kersanstva, ampak tudi še pozneje. Sv. Bernard († 1153) v svojem 3. postnem govoru pripoveduje, da ne samo revni ljudje, ampak tudi kralji in knezi so se o njegovem času postne dni še le po solnčnem zahodu otešavali. Zlasti pa nam je ohranil zgodovinar Nicefor (v 7. bukvi svoje cerkvene zgodovine) neko pergodbo, ki posebno živo kaže in sprčuje, s koliko vnemo in nepremakljivo pokoršino so se deržali verni postne zapovedi.

O času cesarja Justinijana namreč je v Carigradu divjala huda lakota. V ti nadlogi nastopi 40danski postni čas. Cesar ukaže v ti sili mesnice odpri, meso prodajati in za vse prebivavce splošnoje polajšanje cerkvene postne zapovedi oznaniti. In kaj menite, kaj se je na to okolišninam primérno naredbo zgodilo? V vsem mestu, pravi omenjeni zgodovinar, se tudi eden kristjanov ni našel, ki bi se bil prederznil postno zapoved prelomiti, in berž ko je bilo polajšanje oklicano, se je ljudstvo na trume pred cesarsko palačo zbiralo in cesarja s solznimi očmi prosilo, naj polajšanje prekliča ter starim postavam pusti veljavo. Tolika je bila gorečnost in pokoršina nekdanjih kristjanov, in toliko veljavo je pri njih imela cerkvena postna zapoved. Naj bi

pač sedanjí katoličanje imeli le trohico te nekdanje vneme in gorečnosti. Gotovo ne vidili bi jih dandanašnji tropoma toliko polajšano postno zapoved očitno in brez vse vesti zaničevati in prelomovati! (Dalje nasl.)

Pridne roké boljši ko zlate goré.

Farni cerkvi L.—ski se počasnih korakov bliža versta pogrebcev, žalost jim je brati na obrazih in glasno molijo za dušo umerlega; drugače se obnašata mala fantiča, ki bosa in borno oblečena koj za merličem stopata. Veselih obrazov kremljata beloglavčka, sej revčka ne vsta, kaka newreča ji je zadela! Sej ne zapopadeta velike zgube: očeta, edino podpora jima nesó na pokopališče.

Edino podpora, ker že pred letom so jima na ravno tem pokopališču ljubo mamico v tiho zemljo položili. Tudi takrat nista spoznala očetove nesreče, ki je po svoji ženi žaloval in žaloval, kaj bo počel z neodrašenima otročičema? Pa pomagal je Bog iz prevelike nadloge in dobri ljudje, ki so varovali otročičev po dnevi, v tem ko se je oče marljivo za vsakdanji kruhek trudil: dan na dan razlegala je se njegova sekira v gradu.

Ali potihnila je sekira in pridna roka miruje, merzla in mervta je! Možu se je ponesrečilo — nenadoma omahne mogočno drevó in ga pod gerčavo deblo vjame. Na pol mertvega so ga prinesli domú in sedaj ga nesó k večnemu počitku. — Popolnoma zapuščena sta revčka na svetu. Marsikomu sta se smilila dečka, ki sta brez domovja okoli tavalaj; veliko se je govorilo, kako bi se jima pomagalo; — kaj pomaga samo govorjenje! Sorodnikov ni bilo, čakati je bilo treba, da se ju kaka blaga duša usmili. In Gospod, ki oblači cvetlice na polji in hrani ptice pod nebom, preskerbel je tudi revčkoma zavetje!

Imeli so somenj in prišel je bil s svojim blagom tudi kramar iz bližnje vasi, pošten in premožen možiček. Ta vidi revčka in zvé, kako sta zapuščena; „mene je Bog obdaril s premoženjem, si misli, svojih otrok tudi nimam, kaj ko bi enega sabo vzel?“ Kar je mislil, je tudi storil. Vzel je starejšega, Janez mu je bilo ime, na svoj dom in ga kmalo tudi za svojega sprejel. Se vé, da sta se brata težko ločila, pa bila je potreba. Janez se je kmalo privadil novega očeta in nove matere; sej sta pa tudi skerbela zanj in ga ljubila kakor lastnega sina.

Mlajemu od začetke sreča ni bila tako jasno posijala. Dolgo se je potikal po vasi, da ga naposled nek oglar v svoj čerhi koš spravi in v hribe odpelje. Debelo je gledala njegova žena, ko voz pred leseno bajtico postane in mladi beloglavček s černega koša pokuka! Mož ji pové, kje je dobil mladega oglarčka in blaga duša se siroteta usmili, akoravno je že imela lastna dva pojedavčka. Dobro delo storim, si misli, za živež bo že Bog skerbela.

Janezu se je pri starem kramarju kaj dobro godilo, toraj je kmalo pozabil brata, samo toliko je vedel, da ga je nekdo v hribe odpeljal. Pošiljali so ga v domačo šolo, kjer se je kaj dobro obnašal, domá pa so ga učili kramarije, da jim je kmalo pri kupčiji veliko pomagal. — Nekaj lét mine, Janez je že popolnoma dorastel, ko stari kramar umerje in nekaj mesecev pozneje tudi njegova žena. Zopet je toraj Janez zgubil očeta in mater, zopet je stal sam na svetu, pa v boljših okoliščinah. Kramar ni imel lastnih otrok, tudi ne kaj sorodnikov; toraj je skoraj vse premoženje s pohišjem vred Janezu ostalo. Postal je sam svoj gospodar. Skoncema je pridno delal, rad molil in vse mu je šlo srečno spod rok. Vaščanje so ga spoštovali in ljubili. Skoraj vsak človek ima kako slabost na sebi; ta to, drug drugačne; Janezova napaka je bila, da je prerad v loterijo stavil. Že prej je marsikter prihranjen soldič v loterijo romal, zdaj je bil premožen, kaj čuda, če se je poprejšnja slabost premenila v strast? Vedno si je razkladal sanje in uganjal druge prazne vraže, srečke duhtal

noč in dan, stavil in — zgubil; še več stavil in — še več zgubil! Lepe denarce je tako potrosil, pa ni se mu veliko poznalo, nadomestil je zgubo pri pridni in pametni kupčiji.

Nečega popoldne stopi župan k Janezu v sobo; veselja mu žari obraz, ko ga nagovori: O presrečni človek! Vsakrat si potu naproti hitel, kadar je vzdignjene številke v vas prinesel, samo danes ne, ko si veliko stavo dobil!

„Oče župan! nikarte se tako gerdo z mano ne šalite.“

„Bog obvaruj,“ odgovori župan, „tú beri sam!“

Resnično! tu so stale 9, 25, 76 — ravno kakor jih je bil Janez stavil. V prevelikem veselju ne vé, kaj bi počel. „Sej sem vedel, da enkrat morajo priti! Ali vam nisem vedno pravil! Sreča, da sem toliko na-nje stavil!“

To je bilo veselje! Doma mu ni bilo več ostati, napreže in ko blisk derdrá v mesto. Tú pokaže svoje številke; — res, dobil je! Le nekaj dni je čakal in odšteli so mu denarjev, nenavadno lepo število. Berž povabi znance in prijatelje in gostili so se in rajali, da je bilo kaj. Število prijateljev se je množilo dan na dan, se vé da le taci, ktere so vabile gostije in kupec dobljenih denarjev! Taki imajo kaj dobro namazane jezičke in sladkih beséd na kupe, pregovorili so tudi Janeza v marsikaj, kar ni bilo prav. Tudi hiša mu je bila preborna, pretesna. Prišli so zidarji, tesarji, mizarji in drugi rokodelci, in v kratkem prejšnjega pohišja skoraj ni bilo poznati. Tudi domača goved, domači konji mu niso bili več po volji, od hiše so mogli, tujih plemén si je nakupil. Še celo revice pute so mogle umakniti se prešernim šopatim tujkam. Na kratko: tako je šaril, da je marsikdo z glavo zmajavši rekel: „če ima ravno veliko, menda ne bo dolgo tako počenjal.“

Resnico so govorili umni sosedje. Janez se za delo ni več menil, pa tudi za kupčijo malo; naposled ga privadijo tovarši tudi igre, pri kateri je, se vé da, neizrečeno zgubljal, — tovarši so že skerbili za to. Iz igre se porodi prepir, preklinjanje, časih tudi pijančevanje in božji blagoslov beži od hiše. Zbežal je tudi tukaj.

Vedno bolj in bolj so pošli denarji; mislil je sicer, da mu jih nadomesti loterija: stavi in stavi, več in več, pa le zgubi. Prejšnja loterijna sreča mu je bila v pogubo. Že začne dolgovi si nakopavati, celo zemljišča prodajati, kos za kosom; — naposled so ga tožili in hiša bi bila mogla na bobenj priti. Te sramote ni hotel gledati, neko noč pobegne. Kam? nihče ni vedil. Poprašujejo, iščejo ga, pa le ga ni. (Konec nast.)

Apostoljstvo molitve.

(Konec.)

Kakošne odpustike dobivajo udje molitevnega apostoljstva?

1.

Po apostoljskem odpisu 26. svečana 1861 dobivajo bratje in sestre apostoljstva popolnoma odpustek:

1. V dan, ko so v apostoljstvo sprejeti. — 2. V praznik Jezusovega naj sv. Serca in neomadežanega spočetja Marije Device. — 3. En petek vsacega mesca in še en drug dan, ktere ga si vsak izvoli. Za pridobitev teh odpustikov je treba imenovane dni spoved in sv. Obhajilo opraviti, eno očitno cerkev obiskati in ondi moliti v namen sv. Očeta.

2. Sto dni odpustikov pa je dodeljenih za vse molitve in dobre dela, ktere vodja bratovšine v začetku vsacega mesca udom priporoči.

Vsi ti odpustiki se zamorejo obrniti tudi za duše v vicah.

II.

Po pridruživnem pismu 8. mal. travna 1861 pa, ki je apostoljstvo molitve združilo z materjo bratovšino v cerkvi „della Pace“ v Rimu, zamorejo udje apostoljstva te-le odpustike zadobivati:

Popolnoma odpustike.

1. V dan sprejetja. — 2. V praznik Serca Jezusovega, ali pa naslednjo nedeljo. — 3. Pervi petek vsacega mesca in tudi še ob enem drugem dnevu mesca, kakor si ga kdo izvoli; (odpustek prvega petka se dá tudi na prvo nedeljo prenesti.) — 4. O smertni uri, kdor z resničnim kesanjem grehov imé Jezus kliče saj v sercu, ako ne premore več z besedo.

Opomba. Za pridobljenje ravno imenovanih odpustikov pod št. II ni potreba, da bi se mogle v cerkvi opraviti molitve v namen sv. Očeta, ki se tirjajo pri vsih popolnoma odpustkih.

5. Popolni odpustiki so še te-le praznike: 1. Čistega spočetja, 2. rojstva, 3. oznanovanja, 4. očiščenja, vnebovzetja. — Ob tih-le praznikih svetnikov: Vsi sv. svetnikov, vsih vernih duš dan; v praznik sv. Jožefa; sv. apostelnov Petra in Pavla; sv. Janeza in sv. Gregorija Velikega (12. sušca). Pri teh pa je pogoja, da molitve za odpustike se morajo opraviti v bratovski cerkvi.

6. Ob 6 petkih ali 6 nedeljah pred praznikom Jezusovega Serca, kdor obiše cerkev, kjer se praznik Serca Jezusovega obhaja in ondi opravi molitve za odpustike.

7. Tisti, kteri so v bratovšini vednega čiščenja, dobijo popolnoma odpustek v dan, kteri jim je odločen, ako ta dan okoli ene ure časa kako pobožno vajo opravljajo (molijo, premišlujejo, beró . . .), kerstno obljubo in svoje druge dobre sklepe ponovijo, pa v kteri koli očitni cerkvi v namen sv. Očeta molijo.

Za pridobljenje teh odpustikov je treba tiste dni tudi spovedi in sv. Obhajila.

Nepopolni odpustiki.

1. Odpustek 60 dni za vsako dobro delo. 2. Odpustek 7 let in sedemkrat 40 dni ob 4 nedeljah pred praznikom Jezusovega najsvet. Serca. 3. Odpustiki rimskih štacijonov v dan pred Božičem in tiste 3 dni po Božiču, ob predpraznikih (vigilijah) in osminah Velike noči in Binkošti; sv. treh Kraljev dan, v god sv. Marka; vsak dan velikega posta, križevega in kvaternih tednov, ob adventnih nedeljah, kdor tiste dni bratovsko cerkev obiše in ondi v namen sv. Očeta moli. 4. Odpustek 7 let in 7krat 40 dni z ravno tistimi pogoji ob manjših praznikih Matere Božje in apostelnov. 5. Odpustek 7 let in 7krat štirideset dni tistih 9 dni, ki so pred praznikom Jezusovega Serca, kdor obiše cerkev, v kteri se ta praznik obhaja.

Vsi ti odpustiki se zamorejo obrniti za duše v vicah.

Po apostoljskem odpisu 21. pros. 1861 so poslednjič vsim udom dovoljeni še ti-le popolni odpustiki, ako vsak mesec četert ure pred sv. Rešnjim Telesom molijo, da bi vtolažili jezo razžaljenega neskončno pravičnega Boga in sicer: 1. Tisti dan mesca, kteri jih za to opravilo zadene, ali ktere ga si za to božje čiščenje sami izvolijo. 2. Veliki četertek. 3. Ob smertni uri, kdor skesan saj v sercu ime Jezus kliče, ako z besedo več ne more.

Dobrota, ki jo bodo udje apostoljstva gotovo hvaležni sprejeli, je še ta, da se prav posebno vdeležvajo vsih molitev, dobrih del in zasluženj več duhovnih redov in družb. To vdeleževanje so jim veliki predniki zadevnih redov s pismom zagotovili.

Molitve.

O večni Oče! dovoli mi, de ti Serce tvojega preljubljenega Sina Jezusa Kristusa tako darujem, kakor

se tebi to božje Serce pri vsih sv. mašah na altarju samo daruje. V edinosti z vsimi njegovimi vošili, občutki in nameni ti darujem tudi vse zasluženja, darove in gnade naše nebeske Matere in Kraljice Marije, vsih angelov, svetnikov in izvoljenih. Ravno tako tebi darujem vse svoje lastne misli in želje, besede in djanja, terpljenja in molitve današnjega dneva. Vedno zedinjen z naj svetjšim Jezusovim Sercem hočem danes delati, moliti in terpeti. O sprejmi vse to kakor dar češenja in zahvale, sprave in prošnje, ktere ga želim opravljati tvojemu Božjemu Velicstvu. Posebno pa naj bo vse to dar prošnje za razširjanje tvoje časti, za poviševanje svete Cerkve, za spreobrnjenje nejevernikov, malikovavcev, krivovercev, razkolnikov in grešnikov. Enako naj bo ta dar za ohranjenje in vtrdovanje nedolžnih, pravičnih in umirajočih, za reševanje ubogih duš v vicah. Meni pa dodeli milost, da v ponižnosti, pohlevnosti, poterpežljivosti, pokoršini, čistosti in vsih čednostih se zmiraj bolj in bolj vpodobim naj svetjšemu Sercu tvojega večnega božjega Sina, in de taisto ljubim in ljubim neprenehoma. Amen.

Spoznavano, ljubljeno, hvaljeno, slavljen, češeno in povelicevano bodi vselej in povsod božje Serce Jezusovo in neomadežano Serce Marije Device! Amen.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Na vekomaj, amen.

S tem pozdravom je vsakikrat sklenjen odpustek 100 dni. (Papež Sikst V 1587.)

Molitev.

Večni Oče! darujem Ti predrago Kri Jezusa Kristusa v zadostovanje za svoje grehe, in za vesoljne potrebe svete Cerkve.

Kdor to darovanje pobožno moli, zadobi vselej 100 dni odpustkov. (Papež Pij VII 1817.)

Popravek. V poprejšnjem spisu namesto „čez poldrugi milijon krivovercev“ itd., beri: veliko milijonov krivovercev in razkolnikov itd.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Bogoslovski učenik preč. gosp. dr. Len. Klofutar, ki je l. 1862 dal na svetlo „Commentar. in Evang. S. Joannis“, kolikor smo slišali, ima zopet razlago sv. Matevža in sv. Marka že do čistega, sv. Luka pa tudi skoraj dokončano. V spodbudo k branju teh tehtnih spisov naj povemo, da učeni dr. Veith v svojem delu „Die Anfänge der Menschenwelt“, Wien 1865 str. 38. g. Klofutarjevemu komentaru prav častno spričevanje daje, ter ga imenuje posebno učeno in jasno delo („ein durch Erudition und Klarheit sehr ausgezeichnetes Werk“). Veri in vedi v pospeh je želeli, naj bi kmali zopet nov zvezek tega dela beli dan zagledal.

Iz Ljubljane. V prvem občnem zboru slovenske Matice 11. t. m. je bilo po slovesni sv. maši zbranih do 130 udov. Zraven čeverstih ogovorov predsednikovega namestnika g. dr. Vončina in mestnega župana g. dr. Kosta, so se skazovali še mnogi drugi, in prijetno je bilo slišati in viditi, kako tudi pravice našega milega domačega jezika obveljavajo čedalje bolj. Zastran raznih nasvetov se je vidilo, da mora veči del še poskušnja razodeti, kaj bode bolje in primerniši; torej se je malo novega sklenilo; glavno nalogo bo imel reševati odbor. Tudi zastran nasvetovih ustanovnih prememb je po g. Terstenjakovem predlogu ostalo za zdaj vse pri starem, ali morebiti bolje rečeno, pri novem, češ, naj skušnja pokaže, kakošne bodo potrebe, sej se lahko še zgodi. Čudno pa je, da so nekteri časniki dr. Vončinov predlog enačili z nekako škofijsko cenzuro! Potem takem bi bila tudi n. pr. judovska cenzura, ako bi kako društvo reklo, da zoper judovsko vero

ne bode nič pisalo. — V odbor so izvoljeni naslednji p. n. gg.: dr. Toman, bar. Zois Ant., dr. J. Bleiweis, dr. Etb. Kosta, Terpinec, dr. Vončina, dr. J. Zupanec, dr. J. Zl. Pogačar, profesorja Lesar in Marn, dr. Vojska, prof. Vavru, Levstek, Praprotnik. mil. prošt ljubljanski g. Anton Kos, Iv. Vilhar — v Ljubljani. Zunanji: Terstenjak, mil. škof Dobrila, P. Kozler, vit. Miklošič, Cegnar, dr. Razlag, dr. Serenec, posl. Černe in Svetec, dr. Kočevar, gr. Barbo, vit. Gariboldi, prof. Janežič, Cigale, dr. Vošnjak, Vinkler, dr. Ulaga, prof. Kocijančič, dek. Grabrijan, M. Pirc, Raič, Majar, dr. Dominkuš, prof. Erjavec. — Bog daj gg. odbornikom dobrega duha in Matici obilen blagoslov v dušni in telesni prid slovenskega naroda!

Iz Brezji na Gorenškem. S. vel. travna. J. M—r. Sprejmi, predraga Danica! nekaj verstic iz našega zavoljo nove božje poti že deleč znanega kraja in naznani svetu. Zjutrej zgoodej današnji dan se je začela množica shajati iz bližnjih fará k naši mali cerkvi, v kateri je stranski altar posvečen Marii pomočnici, in se jih je toliko našlo, kolikor se nikoli ne pomnimo. Mislil boš, dragi bravec, zakaj? Naj ti ob hitrem povém. Prišel je bil dan, ob katerem so se namenili naši sosedaji bratje v daljno Ameriko preseliti se, ako bi si mogli tam boljšega kruha služiti. Prišli so torej ljubo Mater Božjo za srečno popotvanje prosit. Zbralo se je bilo zraven ljudstva tudi toliko gg. duhovnov, da se je bralo 11 ss. maš. Pri dveh ss. mašah so tudi gorjanski pevci prav gladko in izvrstno peli, posebno mi je dopadla zadnja pesem (Češena Mati in Kraljica), ker je pel možak prvi glas. Človek bi si takega harmoničnega petja na kmetih ne mislil. Med sv. mašo so v. č. g. fajmošter iz jeseniškega Rovta serčno ginljivo pridigovali, priporočevali svojim farmanom in drugim, da naj si prijatelji za daljno pot poišejo, ohranijo ljubezen do Boga in bližnjega; serčnost so dajali za tako dolgo in težavno pot, jim tudi tezo popisovali, katere se imajo bati v daljni Ameriki. Naj bolj ginljivo je bilo viditi, kadar so svojim farmanom za slovo škapulirje na vrat obežali in jim obljubili, če bo kateri želel, še v daljno Ameriko na svoje stroške jih jim poslati. Priserčno je bilo gledati, koliko ljubezen so imeli prečast. gospod pastir do svojih ovčic, ki so se na drugo pašo podale. ☺)

V Celovec je prišla z Dunaja opomba do deželne sodnije, naj se gg. vradniki učijo slovenskega jezika. (Slov.) — Tudi v Ljubljani je predsednik deželne sodnije blag. dr. Lušin vse avskultante poklical in jim naročil, da naj se pridno učé slovenskega jezika, pa ne le govoriti, ampak tudi pisati. (Nov.)

Iz Gorice, 7. majnika, A. P. — Bela nedelja je bila za Kanalce vesel dan. Že na vse zgodaj in pa tudi nekatere dni poprej jih je spominjalo veselo zvonjenje in gromče streljanje na posebno slovesnost. Peli so namreč novo mašo čast. g. Andrej Makarovič, bogoslovec četrtega leta. Niso želeli pri tej priložnosti imeti očitne slovesnosti, pa pregovarjani od svoje radodarne zlahte, v zaupanju tudi na dobroserčnost svojega dekana, preč. gosp. Wolf-a, in misleči, kako spodbudljiv vpliv da imajo take očitne opravila do mladih sere šolske mladeži, so kaj slovesno svojo prvo daritev Bogu darovali, česar se nikdar kesali ne bodo; in mi, ki smo bili pričujoči, jim bomo vedno hvaležni. Med velikim številom prijateljev so jih bili tudi pevci iz bogoslovja počastili s svojo nazočnostjo. Njih izurjeno petje se je krepko razmevalo, ne samo po cerkvi med sv. mašo, ampak tudi po gosp. dekanovi prostorni dvorani med obedom pri bogato in krasno obloženi mizi. Ko bi ne bili domači pevci že poprej za petje vneti, vneli so jih gg. bogoslovci gotovo pri tej priložnosti. Prijetni letni čas, vgodno vreme in pobožnost farmanov je bila toliko ljudstva skupaj zbrala, da ga je moglo komaj tretjina v še precej prostorno cerkev. Če so že zunaj ostali

tožili, da niso mogli v cerkvi biti, tožili so posebno tudi zato, ker niso mogli izvrstnega ogovora slišati, kterega so imeli verli mlad duhovnik in rojak č. g. M. Škodnik. Dasiravno nova maša Kanalcem ni nič kaj nenavadnega, ker dvajset duhovnov, še živih, je izredila; vendar ta dan jim tako hitro iz spomina izginil ne bo. Mladeneč jim je namreč pel novo mašo, kterega posebno čislajo.

Iz Laškega terga, 10. maja 1865. — Ljuba „Danica!“ Povej po svetu, koliko tudi pri nas hvaležni ljudje pravega bogaboječega in domoljubnega mašnika častijo in slavijo. Gospod Matija Arzenšek, skozi šest let prvi kaplan našega terga, je postal župnik št. ropertske fare nad Laškim; in kakor smo se od ene strani veselili te novice, nas je od druge strani tudi žalost obhajala, ker smo vedili, da moramo zgubiti preblagega mašnika, gorečega dušnega pastirja in milega prijatelja. Naše pevsko društvo, ki se je še le pred kratkim začelo, toda že krepko napreduje, mu je 30. aprila zvečer napravilo prekrasno serenado, pri kateri se je tako milo prepevalo, da je bil poslavljeni gospod ves ginjen in presunjen, ko je izrekoval zahvalo za to čast, ktere se v svoji ponižnosti ni vrednega štel.

Ponedeljek, 1. maja, je bil slovesno vmesten v naši farni cerkvi po prečast. nadžupniku in dekanu našem gosp. Žuža-tu. Naša velika cerkev je bila ljudi vsa napolnjena in natlačena. Pri prijaznem njemu v čast pripravljenem kosilu so bili pričujoči tudi mil. gospod opat Celjski, naš slavnoznani gospod Davorin Terstenjak, obilno drugih sosednjih mašnikov, naš okrajni predstojnik in nekteri teržani. Gospod nadžupnik so njegove zasluge za Laško faro v lepi napitnici omenili in mu obilno srečo vošili v novem stanu. — V torek predpoldan so prišli vsi učenci in učenke tretjega razreda naše izgledne šole, kterim je bil posebej izversten katehet, ter so mu lep spominek darovali, ki so ga kupili z lastnimi prihranjenimi denarci. Ena šolarica mu je izročila prekrasno vezan šopek cvetlic, ter naslednjo pesmico deklamovala:

Milo žalujem, bridko tožujem,
Ker bom zgubila in se ločila
Od učitelja dobrega.
Lepe darila bi Vam delila;
Pa kaj bi dala, ko sem še mala,
In še nimam nič svojega?
Pa če tud' mala, nekaj bom dala,
Prosim, sprejmite, ne zaverzite
Moj'ga dara, ki Vam ga dam.
Trojno darilo naj Vam bo milo:
Za podučenje, izobraženje
Venec zahvale dajemo Vam.
Ste nas vodili, zglede delili
Zmir ljubeznjivo, resno upljivo:
Bodemo vedno ljubili Vas.
Ker ste dajali in nam skazali
Dobrega silno in čez obilno.
Bomo moliti vsi za Vas:
Da bi ohranil Bog Vas in branil
Vsake nezloge, vsake nadloge,
Da bi srečni bli vsaki čas!
Zivili dragi učenik blagi,
Vedna zahvala, bo se Vam dala
Za vse dobrote do nas!

Popoldan je prišla bridka ura ločitve. Mnogo teržanov in teržanek ga je spremljalo še dalj časa naprej, in na kraju terga je bil postavljen lep slavalok z napisom: „Bog Vas ohrani!“ in otroci v redu postavljeni so s solznatimi očmi, žalostnim srcem in tužnim glasom zavpili enoglasno: „Zahvalimo za vse dobrote! Živio!“ Zadnji pozdrav, in odšel je častiti gospod. Mi pa smo se ginjenega srca vernili v mislih:

Potovanje vedno je življenje vsacega,
Brez miru od zibke pa do groba hladnega.
Kar je danes ljubil, mora jutri zapustiti,
Tukaj ni obstanka; vsi se moramo ločiti.
Prijatelj greš, prijatelj greš, prijatelj greš;
Pa pozabiti nas ne smeš!

Žalostno je serce, mokro od solzá okó,
Glasi slabi, ker jih zdihljeji zapirajo;
Kdo bi ne žaloval, kdo bi dans ne jokál míló,
Danes, ko nas zvesto serce bode zapustilo?
Prijatelj greš, itd.

Pa tolažba ena tužno še sercé hládí,
Glas krepčá in nam solznato oko suší:
Da bo ta ločitev le telesa razdružila,
Pa ljubezni zveste ne bo nikdar spremenila.
Prijatelj greš, itd.

In zatorej zdróvo, míli, drag' prijatelj náš!
Bodi srečen, srečen kamorkoli se podaš!
Pa v tej sreči svoji hrani vedno nas v spóminu,
Sej tud' Ti nam ne boš nikdar iz spomina zginil.
Prijatelj greš, itd.

Nedeljo, 7. t. m., je bilo slovesno vpeljevanje novega g. fajmoštra, jedernata pridiga čast. g. Davor. Terstenjaka, in velika péta maša. Tudi tukaj so pokazali sosednji gg. duhovniki in Laški teržani, da so g. Matija-ta res iz srca ljubili; zakaj niso se zbalí težavnega pota na visoki hrib; prišlo jih je bilo v obilnem številu, da so pomagali preslavljeni častni dan Matijetov.

Dr. Š.

Iz Amerike.

Iz Krovinga, 8. mal. travna, pišejo prečast. gospod Fr. Pirc. Misijonski denar, ki ste mi ga naznanili v razveselivnem pismu 19. sveč., namreč štirideset napoleonov in pol, je res dospel in precej mi ga je pošta izročila. Plačal sem zato poštnih stroškov 6 dolarjev in 60 centimov v papirji. Odločil sem od tega denara 5½ napol. za prečast. mil. škofa Baraga in 10 avstr. cekinov za preč. misijonarja g. Čebula, kar se jima bo poslalo z bližnjo priložnostjo, in prejeli bote prejemno potenje. Ostali znesek, 540 frankov, pa sem razdelil v štiri enake dele: Pervi del je obrnjen v splačevanje dolgov za potrebe doma in v cerkvi; drugi del, 130 fr., sem odmenil poslati preč. gosp. Buh-u, ki že čversto dela v indijanskem misijonu pri Venebegočič-jezeru; 3. del, 135 fr., pa sem izročil preč. g. Žuzek-u, ki tukaj dan na dan otroke uči in o mojih izhodih v mojo zadovoljnost opravlja misijon Kroving. Poslednjo četert, 135 fr., sem odmenil ko pripomoček k zidanju nove cerkve v Krovingu, da ta milostni dar mojih ljubih darežljivih rojakov ostane neminljivo dobro delo za Božjo čast in v bližnjega zveličanje. Serčna hvala mojim ljubim misijonskim prijateljem za dobrotne darove in prid mojih indijanskih misijonov; molil bom zanje, naj jim Bog mnogotero poverne na zemlji in v nebesih vekomaj povračuje. Dalje naznanujejo prečast. gospod zahvalo misijonski dobrotnici K. in pa zadovoljnost zastran 154 fr. denarja, ki je bil lani poslan gosp. bogoslovcu Plut-u, da je mogel čez morje v Ameriko; on je zdaj že mašnik in je v mal. travnu obiskoval nemške misijone, ter prav koristno delal, mesca majnika pa je imel priti v indijanske misijone v pomoč prečast. gosp. Pircu. Nadalje pišejo:

Ko sem bil predzadnjo zimo v Ljubljani, se je več družinskih očetov pri meni glasilo ter razodevalo, da želé v Ameriko se preseliti. Zavračeval sem jih na boljši, mirne čase; zakaj tujec, ki ni deržavljan, ne more od vlade nič zemlje dobiti na posodo ali pa zastonj, le samo od osebnih posestnikov utegne kaj drago kupiti. Če se pa pri okrožnem vradu precej naznani za deržavljana, zamore 160 oralov zemlje na več lét dobiti v najem, in pozneje plačevati po 1½ dolar za oral; ali pa zamore tudi zastonj dobiti 80 oralov dobre zemlje. Toda deržavljan je od 21—45. leta zavezan k vojašini; ne pa taki, ki ni deržavljan.

Ker je bila undan južna vojska v 3dnevni bitvi čisto potlačena in premagana od severne, je miru kmali in zanesljivo pričakovati; torej je naj boljši čas za vselivce in naj bi se precej v Ameriko preselili. Kdor tedaj na Kranjskem revno ali nezadovoljno živi, pa zná dobro delati in vendar tudi ima za stroške, utegne s postavnim izselivnim

listom precej semkaj se podati. Popotvanje za odraslega človeka stane nekaj čez 200 gl. a. v., za otroke pod 12. letom pol manj, dojenči so pa prosti na železnici in parobrodu. Lepa država Minesota ima še veliko praznih okrajin z dobro in prav rodovitno zemljo. Zraven Indijanov imam tudi nemške in francoske misijone opravljati in v obsegu svoje obširne jurisdikcije bi zamogel napraviti še več prav dobrih misijonov na izvrstni zemlji.

Ako se kje čedna družba pobožnih Kranjcev odmeni k izseljenju in naseljenju po mojih misijonih, bi jim pokazal dobro deželico, kjer bi si s pridnostjo in delavnostjo zamogli napraviti prav drage posestva in bi imeli prijetno domačijo; napravili bi slovensko duhovnijo s slovenskim duhovnim pastirjem.*) Ako naselci pred koncem rožnika semkaj pridejo, si zamorejo še raznih sadežev nasejati, in v kimovcu žeti, zakaj tukaj setev sploh v dveh mescih dozori.

Francišek Pirc,
katoliški misijonar, s. r.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razgled po svetu. V „Katol. Kirchztg.“ v novem Jorku čast. gosp. misijonar Pirc vabijo tudi Nemce po Ameriki, da naj se naseljujejo v njih novi misijon v „Rith Prairie“ in „Ottentail Lake“ na Minesoškem. — Po Linkolnovi umoritvi severni močno kričijo zoper jugovce, nekteri bi jih radi kar zmlinčili. Posebno „republikanci“ in nekteri „predikanti“ so razkačeni. Andrejček je mogel nekoga republikana zavrniti, rekši: „Zdi se mi, da sem bolj republikanec, kakor pa ti!“ Sardinski poverenik Vegezzi, ki je nalogo lepo rešil z Rimom, da dobijo osamotene škofije zopet svoje pastirje, se je bil potem vernil v Torin, zdaj pa se ima zopet podati v Rim, da se reč končno dožene. — Pisma iz Londona za gotovo naznanjujejo, da novi vestmünsterski vikši škof bode dr. Manning. — Pravijo, da franc. vojvoda Persigny, ki je bil undan na Laškem in tudi pred sv. Očetom, je živo rotil namestnika Kristusovega v Napoleonovem imenu, naj se ne nagiba na stran severne zveze, ki je očitno zoper Napoleona III. in da je obetal hribe in doline od strani Napoleonove. Sv. Oče pa so dali razumeti, da je Napoleon delal vse preveč obljub, ki se pa niso spolnile, in poslednjič so naravnost rekli, da se ne zanašajo na nobeno zvezo razun na zvezo sv. Cerkve z Jezusom Kristusom, ker odveč so sami poskusili, kako resnične so besede sv. Duha: Maledictus, qui confidit in homine. (Unità.) — Saboto pred 1. majnikom je prišel v Torinu na svitlo časnik mesečnik „Il Cuor di Maria“, ki ga močno hvalijo. Velja neki samo dve liri na leto. —

V Levovu je umrl rusinsko katoliški duhoven Jan Kovalski v 102. letu svojega življenja. Še stoletnik je opravljal vse dolžnosti duhovskega stanú. (Ilus.) — Šmarnice se obhajajo tudi v Zagrebu v cerkvi sv. Katarine, v cerkvi usmiljenih sester in v kapeli nadškofijškega semeniša. (Katol. List.) — Čč. oo. jezuita Basile in Doljak sta to leto imela ljuški misijon že na dvéh krajih zagrebske nadškofije, v stari Gradiški in v Kutini, na obeh krajih z naj boljšim vspehom. (Kat. L.)

V Ljutomerici je 26. u. m. umrl ondodni vikši pastir Avg. Jern. Hille v 80. letu svojega življenja. „Ali naj mar še dalje ostane stena med protestanti in katoličani?“ — to njegovo delo kaže, kako kersansko serce ga je poživiljalo (Bl. a. T.)

Te dni je bil v Parizu gosp. Lamoricière, znani papežev vojvoda; prišel je bil k prvemu Obhajilu svoje prvorojene hčerke. To je lepo.

General Lamarmora, predsednik ministerski, je bil šel gledat v Florencijo priprave za slovesnosti pesnika Danteta, in se je v Torin povernil. Pravijo, da gredč v Florencijo je mermal verstice:

Per me si va nella Città dolente.
Per me si va nell' eterno Dolore.
Per me si va tra la perduta gente.

To je namreč napis, ki ga pesnik prilastuje nad peklenške vrata:

Skoz mene gre se v mesto žalovanja,
Skoz mene gre se v večnost tugovanja.
Skoz mene gre med ljud preklinovanja!

Ni pa misliti, da bi bil Lamarmora s temi versticami meril na sedanje čase, tudi ne na pravo cvetlično mesto (to namr. pomeni Florencija), ampak na mesto rovarstva. (Unità.)

Méd in pelin.

Mavtarstvo in veliki teden.

Človek, zlasti mladenec s svojo vero po svetu gredoč, gre v hud boj, in veliko jih je premaganih. Posebno pa občno znana pritožba, da mladenči z visjih učiliš se le prepogosto vračajo neverni domú. Že od več strani so nam dohajale naznanila, kako se nameri, da jih tudi take usta zapeljujejo, ki je pred Bogom in državo njih naj sveteljši dolžnost, jih v veri in s tem v čednosti poterdovati. Sklicujejo se taki na „novošegno zavednost“ (modernes Bewusstsein), ki ga jim narekva njih mesénost in sovražstvo do katoličanstva; — apelirajo na um, ki vendar vsak človek vé, da tudi naj prostejšega plevčla na poti do korenine razlagati ne vé! „Gospodje! razmotaite si sami voz!“ — „pustimo temo njim, ki temo ljubijo!“ Tacih govoric se je že dosti prežvekvalo, in napadalo se je neomadežano spočetje, vstajenje od smerti itd. Taki mesečni tajé vse čeznatorno, dasiravno tudi iz nature le ene same proste bilke na poti ne narediti ne do čistega razlagati ne morejo; pa se tudi le za eno samo bilko nad blato v duhovni svet povzdigniti ne znajo. Taki, se vé, si ne morejo misliti, kako bomo sodnji dan vsak v svojem telesu vstali, ako n. pr. glava na bojišu ostane, se roka v morje potopi, drugo truplo na pokopališu segnue, ako se drobci drugemu truplu vlastijo itd. Sej tudi ne morejo umeti, kako iz enega zerna njih sto izrase, pa se zato vender le zgodi.

Kdor se navadi s tacimi lučicam vedno le v blisobi hoditi, mu lahko slabo prihaja, če veliki teden v temne cerkev, v temen božji grob stopi. Lahko, da ga neprijetne misli obhajajo, kadar vidi nepretergane verste vernih brez števila, ki od cerkve do cerkve romajo in v molitvi vtopljeni klečč pred sv. Rešnjim Telesom, ktero je nad podobo v grobu ležečega Zveličarja izpostavljeno; lahko, da ga serce boli, kadar sliši kosti pretresajoče Jeremijevo žalovanje iz čistega gerla prepevati. Nar bolj pa ga mora rudečica obleteti, če je vidil v dvorni kapelici veliki petek znamenje križanega Zveličarja razodevati in kuševati.

Glej versto dvornih častnikov v zlatu, plemenitašev raznih dežel v svoji domači obleki, ministrov in dvornih kancelarjev, višjih predstojnikov državnih vradnij, vsakoršnih junaških mož, ki si jih moreš misliti, ki so v vojski ostareli in sivi postali, in so le orožja vajeni; glej za temi versto vojvodov resno, veličastno stopati Njegovo veličanstvo

*) Znano je, da je ravno undan že odrinilo 51 Gorencev proti Ameriki. Če so ravno v Minesoto namenjeni, nam ni znano? Najberže, da. Svetvali bi pa slovenskim novim naselcem v Ameriki to-le: Naj se deržijo skupaj, kolikor je le moč, ter naj ohranijo svojo domačo besedo, kakor drugi narodi, ki se ond naseljujejo. Deželico, kjer bodo, naj bi imenovali „novo Slovenijo“, prva vas ali mestice, ki ga utegnajo sčasoma vstanoviti, naj kličejo „novo Ljubljano“; tudi drugim naselbam naj dajejo slovenske imena iz domačih krajev, n. pr. Kranj, Selo, Grad itd. Čez vse nar bolj naj pa skerbé, da ostanejo dobri katoličani, lepe navade naj seboj v Ameriko vzamejo, zanikarnosti pa naj popotvaje v morje potopé. Vr.

presvitlega cesarja in ob desnici cesarico brez bliščečega kinca, le s temnim križcem krog vratu obešenim, v dolgem črnem oblačilu, ki ga majhna blagorodna fantiča deržita, pred podobo Križanega pa spustita; glej Nju veličanstvi trikrat pasti na kolena in znamenje zveličanja kuševati; glej, kako to z nepopisljivo spodbudnostjo opravljajo tudi oče Njih veličanstva in vse našeto spremstvo! So pač resnične besede sv. Krizostoma: „To znamenje smerti je bolj častito, kakor kraljeva krona; zakaj cesarji si krono z glave položijo in križ v roke vzamejo?“ — O križa moč prečudna! Traxisti Domine ad Te omnia et cum tota die expandisses manus ad populum non credentem et contradicentem Tibi, confitendae majestatis tuae sensum totus mundus accepit.

Pač si se, mladenec! to vidivši lahko vprašal: „Kdo je ta, pred katerega podobo se zemljsko veličanstvo vklanja? Če je le človek, zakaj ko glavo nagne se solnce temni, poka skalovje, se tresejo zemlje podlage, ljudstvo prestrašeno terka na persi in stotnik neverni sprčuje: Resnično! ta je sin Božji?“ Res da, Sin Božji je; smert čez njega nima moči; „absorpta est mors in victoria“ je napis na božjem grobu v drugi dvorni kapelici. Spomin zmagovavnega vstajenja od smerti se povsod s primerno slovesnostjo obhaja; če pa je kak slabovernež kdaj mogel prostorček dobiti, da je to vidil v cesarskem poslopju, se pač ne čudim, da mu ta slovesnost misli meša. Zares pretresljiv trenutek je, kadar v. č. opat sv. Rešnje telo vzdigne in „Surrexit“ zapoje ter nadaljuje množica dečkov s čistimi glasi kakor srebrni zvončki svojo angeljsko harmonijo. Občuduj petje, ali dragoceno cerkveno opravo, ktera je bila pred 14 leti za petstoletnico dvorne kapelice napravljena in je 50.000 gld. veljala; občuduj zlato na versti bliščečega spremstva, ki o taki priložnosti častne rede in svoje bogastvo v vsi obilnosti razkazuje; poklekni, ko vidiš Gospoda vojskinih trum, spremljanega od Njih veličanstva in Njih s svitom diamantov obsijane milostljive sopruge, med četami raznih polkov, med trobentanjem in streljanjem zunaj poslopja nastavljenih vojakov! Vse to ti glasno bije na ušesa, da ne more biti gola šaloigra, keršanski svet se morebiti vendar le ne moti, da bi tvoje priljubljene misli znale tudi le besede tvojega serca, ne pa tvojega uma biti. To ravno pa ti je neprijetno; zato se bojiš velikega tedna, ker vidiš, da resnica slavno zmago obhaja, — resnica, ki ti je tern v spačeno serce in bruno tvojemu po sercu zverženemu očesu.

Ni davno, kar je turški diplomat Sadik-efendi djal nekemu katoličanu: Mi musulmani ne umemo obnašanja katoliških deržav. Da protestanske in greške oblasti papeža napadajo in znižujejo, to je jasno od tod, ker njegovo oblast tajé in jo išejo razdijati. Kako pa da tisti, ki njegovo oblast priznavajo in so ji po dolžnosti in pravici podverženi, tako častitljivega starčka neprestano znepokojujejo, terpinčijo in preganjajo, akoravno jim je le dobro delal, ga naj večega dela njegovega posestva oplenijo, ga v njegovem lastnem stolnem mestu kakor obloženega in vjetege imeti zamorejo: — to naš um presega . . . Musulmanska politika je dandanašnji bolj keršanska, kakor pa politika katoliških vlad. — To bi se moglo pa reči tudi zastran družih, n. pr.: „Mi musulmani ne umemo katoliških časnikov, pevnikov in sploh množih katoličanov . . . Ako protestanti, judje . . . napadajo papeža, kloštre, duhovstvo, čednost itd., to ni čudno; ali tega ne umemo, da tudi vi, sinovi katoliške Cerkve, delate tako nespametno, neusmiljeno, divjaško, zopernatorno!“

Kratkočasnice.

Iz prijazne roke smo dobili rokopis: Synopsis chronologiae Carnioliae et Urbis Labacensis ex Dno. a Thalberg, ki obsega marsiktere zgodovinske zaznamke naše dežele in ljubljanskega mesta od l. 1222 pred Kristusom pa do 1711

po Kristusovem rojstvu. Kaka drobtinca iz tega starega dela utegne marsikomu mična in podučna biti. Take-le reči pripoveduje n. pr.:

L. 2731 od začetka svetá in 1222 pred Kristusovim rojstvom na spomlad je bila ustanovljena Emona, sploh (latinsko) „Labacum“, po nemško „Laybach“, po laško „Lubiana“ . . . Na dalje se nekaj besed ne more brati.

Pred Kristusom 552 in ko je bila Ljubljana 670 lét stara, je bila ustanovljena Višnjagora (Weixelburga) na Dolenskem, tri milje od Ljubljane.

Po Kristusovem rojstvu.

Leta 44 je sv. Peter poslal v Oglej (Aquileam) sv. Marka, ter ga postavil prvega škofa tega slovečega mesta.

L. 49. Sv. Marka si je pred svojim odhodom v Rim izvolil v Ogleju naslednika Hermagora Germana, v čednosti slovečega moža.

L. 50. Kranjsko, trikrat srečno, se že v začetku sv. Cerkve pojí z mlekom pravoslavne vere (v pravem pomenu), ktero ji toči sv. Hermagora, njegov apostelj. (Verjetno znamenje, da je bil sv. Hermagora Slovenec, ter mogel ljudstvo učiti v njegovem domačem jeziku. Vr.)

L. 70. Pravijo, da ob tem času je mati cerkev oglejska v prvo dajala ljubljanski cerkvi njene škofo.

L. 107. To leto je za Kristusa kri prelil in palmo mučenstva prejel sv. Ahacij, kranjski pomočnik, z 10.000 drugimi na gori Ararat v Armenii.

L. 252. Sv. Maksim, ljubljanski (emonski) škof, mestni pomočnik, je častitljivo kri prelil za Kristusa v Asisii na krajnski meji pod Optimom prokonsulom.

L. 256. Sv. Maksimilijan v Celji evangelij Kristusov oznanjuje in je ondi škof postavljen. (Dalje nasl.)

Terzaškega škofijskega lista 4. zvezčič obravnava vprašani: An dari potest dispensatio jejunii naturalis in fidelibus et sacerdotibus? in pa: De confessione generali; — priporoča „Manuale sacerdotum Josephi Schneider S. J., in šmarnično opravilo, ter našteva pet za to pripravljenih bukev: Maria immacolata... Roma 1854.; — Mois de Marii à l'usage des Seminaires. Paris 1833. Deutsch v. Jung, Schaffhausen 1853; Höllrigl Magnificat; Il mese di Maggio — Trieste — Herrmansdorfer 1864; Šmarnice Marije Device, 4. letnik — v Ljubljani 1865. Pridjana je pesem: Ad B. V. ineunte Majo: „Mater et Virgo, speciosa gemma itd.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofii. G. Fr. Bergant, mestni duh. pom. v Kamniku, gre za administratorja na Vojsko, in g. Jan. Zagorjan, novoposvečenec, za duh. pom. v Dragatuš.

Dobrotni darovi.

Za pogorelce Globodolce. G. M. N. 1 gld. Iz št. Gotharda 2 gld. — Neka dobrotnica 1 gl. — Al. M. 50 kr. X 2 gl.

Za pogorelce na Verhu. G. M. N. 1 gl. — Neimenovan dobrotnik 1 gl. sr. — Iz št. Gotharda 2 gl. — X. 5 gl. — Neka dobrotnica 1 gl. — Al. M. 1 gl.

Za pogorelce v Mehovski fari. G. M. N. 1 gl. — X 1 gl. — Neka dobrotnica 1 gl. — Al. M. 50 kr.

Za mis. gosp. Pirca. G. St. Šr. 10. gl. — Dobrotna roka 1 gld.

Za otročjo bolnišnico. G. St. Šr. 5 gl.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Tr. v št. Vinc.: Prav tako. — G. Ant. Sl. na R.: 20 kr. odveč. Vam ostane za prih. leto.